

Museoarviointi.fi

Modell för utvärdering och utveckling av museer

Verksamhetsmiljö, val och målsättningar

Museernas raison d'être blir till i växelverkan med miljön. Därför är det viktigt att man känner till sin verksamhetsmiljö. Museet bör både kunna påverka sin verksamhetsmiljö samt låta sig påverkas av verksamhetsmiljön.

En analys av verksamhetsmiljön utgör en utgångspunkt för val som görs vid museet och de mål som man vill påverka genom sin verksamhet. Det finns ett flertal olika metoder för analysering av verksamhetsmiljön. Det är viktigt att man identifierar vilka trender förändringarna i samhället och museets verksamhetsmiljö följer och att man kan analysera de olika parametrarna individuellt. Kärnfrågorna är följande: vilka möjligheter erbjuder verksamhetsmiljön för museets verksamhet och tjänster samt vice versa; vilka utmaningar ställs museet inför då verksamhetsmiljön förändras?

När verksamhetsmiljön blivit bekant, bör man göra klart för sig vad man vill påverka genom sin verksamhet. Målen man vill påverka utgör kärnan för varför och för vem museet finns till. Efter att museet har bestämt sina mål och utvecklat sin verksamhet enligt dessa, kan det öka sitt inflytande i samhället.

På basen av målen kan man skapa en egen individuell profil för varje museum. Profileringen innebär att hela verksamheten är i enlighet med de mål man vill påverka. För att kunna profilera sig ska museet känna till sin verksamhetsmiljö, sina kunder samt omgivande samfund och grupper. Därtill bör museet förtydliga sina kompetenser och sitt innehåll.

Verksamhetsmiljön och museets profil

Diskutera:

Hur påverkar förändringar i verksamhetsmiljön ert museum?

Varför och för vem finns museet till?

Vilken är museets särskilda profil som skiljer det från alla andra museer?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet analyserar sin verksamhetsmiljö mångsidigt och gör sina val (målgrupper, innehåll, tjänster) utifrån analysen för att sedan kunna utveckla verksamheten.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet har fastställt vad det vill påverka i samhället.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet har satt upp mål man vill påverka genom sin verksamhet.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museet har en tydlig profil. Profilen är i linje med värdena, valen, tjänsterna, produkterna och hela verksamhetskulturen.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museets personal, intressentgrupper, kunder och olika grupper i samhället identifierar museets profil.

1 2 3 4 5 inget svar

Museets strategiska mål

Diskutera:

Hurdana strategiska tyngdpunkter har museet och hurdana val har man gjort utifrån dem?

Hur tar sig museets profil till uttryck i de strategiska målen?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museets strategiska mål styr hela museets verksamhet.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museets strategiska mål är ambitiösa men samtidigt tillräckligt realistiska.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Personalen medverkar i fastställandet av de strategiska målen och har förbundit sig till dem.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museets ägare och de viktigaste intressentgrupperna förstår de strategiska målen och förbinder sig till dem.

1 2 3 4 5 inget svar

Genomförande, uppföljning och utvärdering

Diskutera:

Hur påverkar museets strategi verksamheten i praktiken?

Hur följer museet upp och utvärderar uppnåendet av målen?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Det finns en stark koppling mellan museets strategi och verksamhetsplanering.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet har vid planeringen av verksamheten fastställt praktiska etapper och metoder med hjälp av vilka det strävar efter att uppnå sina strategiska mål.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet har inriktat sina resurser i enlighet med tyngdpunkterna för verksamheten.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museet följer upp uppnåendet av målen och uppdaterar sin strategi och sina planer utifrån den insamlade och analyserade informationen.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet har fungerande planerings- och rapporteringspraxis.

1 2 3 4 5 inget svar

Nätverk, kunder, publiker och olika grupper i samhället

När det gäller inriktning och utveckling av verksamheten har människorna och aktörerna kring museet en central roll. Därför är det viktigt att göra klart för sig vilka museet vill nå med sina tjänster. Kärnfrågan lyder: för och med vem planerar och genomför man tjänsterna i syfte att åstadkomma de önskade effekterna? De önskade effekterna nås sällan ensam. Genom växelverkan och samarbete åstadkoms som bäst tjänster som allt bättre uppfyller människors behov.

Det viktiga är att fastställa vilka museets kunder och publikers är och å andra sidan vilka som kan betraktas som potentiella nya kund- och publikgrupper i relation till museets mål. Kundsegmentering, mångsidig insamling och utnyttjande av kundinformation samt att kunder betraktas som utvecklingspartner erbjuder möjligheter att utveckla bättre tjänster.

Vid sidan om kunderna och publikerna kan man också granska omgivande grupper och samfund. Till museets omgivande samfund räknas de som museet verkar som en del av eller tillsammans med. Delaktighet öppnar museet även för andra aktörer och museets roll som tjänsteleverantör ändras mot en roll som möjliggörare.

Betydelsen av nätverk och partnerskap ökar: museets nätverk består av mångsidiga kontakter till beslutsfattare, finansörer och samarbetspartner. Partnerskap mellan olika branscher kräver aktivt samarbete och de nya verksamhetsmodellerna nya partnerskap vid sidan om de etablerade. Även frivilligarbete är på frammarsch till de yrkesmässigt skötta museerna i Finland. Vid några museer är frivilligarbetet redan en etablerad del av verksamheten medan andra först överväger dess möjligheter. Frivilligarbete är som bäst meningsfullt och betydelsefullt och till nytta för både volontären och den som erbjuder arbetet.

Nätverk och olika grupper i samhället

Diskutera:

Hurdana samfund, partner eller nätverk har museet eller hurdana borde det ha?

Samarbetar museet med olika samhällsgrupper och vad innebär delaktighet i museet?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet har utvärderat och definierat sin roll i sina omgivande samfund.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet arbetar aktivt för att skapa nya kontakter, förtroende och växelverkan med sina samfund.

1 2 3 4 5 inget svar

3. De omgivande samfunden är med i planeringen och genomförandet av verksamheten.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Samarbetsnätverken och partnerskapen stödjer museet i uppnåendet av de strategiska målen.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet söker nya slags partnerskap såväl inom den offentliga, den privata som tredje sektorn.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museet utvärderar betydelsen av sina befintliga partnerskap i relation till sina mål och kan även frigöra sig från dem vid behov.

1 2 3 4 5 inget svar

7. Museet utnyttjar aktivt personalens nätverk.

1 2 3 4 5 inget svar

Kunder och publiker

Diskutera:

Vilka är museets kunder och publiker? Vem besöker inte ert museum? När man tänker på de mål man vill påverka, vem borde då besöka museet?

Hurdan roll anser museet att dess kunder och publiker har vid utvecklandet av verksamheten och tjänsterna?

Hur utnyttjas kundinformation vid museet?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet har identifierat och fastställt sina viktigaste kundsegment och publiker.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet har byggt upp fungerande kontakter med sina kunder och publiker och satsar aktivt på dem.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet analyserar och följer upp kundbeteendet och kundnöjdheten.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museet utvecklar sina tjänster utifrån kundinformationen och kundförståelsen.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet engagerar sina kunder och publiker i en interaktiv utveckling av tjänsterna.

1 2 3 4 5 inget svar

Volontärer

Diskutera:

Hur förhåller sig museet till volontärverksamhet?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet har satt upp mål för volontärverksamheten.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet har kartlagt intresset för frivilligarbete i sina omgivande samfund.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet bygger upp meningsfulla verksamhetsmodeller och uppgiftshelheter för volontärverksamheten tillsammans med volontärerna.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museet ser till volontärernas välbefinnande och erbjuder dem en meningsfull kompensation för deras insatser.

1 2 3 4 5 inget svar

Resurser

Resurser kan vara materiella eller immateriella. I utvärderingsmodellen betraktas de så kallade materiella resurserna inom utvärderingsområdet "Resurser" och de immateriella inom utvärderingsområdet "Kompetens och verksamhetsätt".

Det är viktigt för museet, såsom också för andra organisationer, att aktivt utveckla de för sin profil viktigaste resurserna för att göra dem individuella och betydelsefulla. Å andra sidan måste även förmågan att utnyttja resurserna utvecklas. Kärnfrågan är hur resurserna kan fås i aktiv användning för att uppnå en inverkan?

Samlingar och andra informationstillgångar bildar en särpräglad resurs för museet och en viktig hörnsten i museiverksamheten. Därför är det särskilt viktigt att museets samlingsprofil är tydlig och att samlingarna och information utnyttjas aktivt. En bra samling intresserar och inspirerar människor och öppnar möjligheter till en mångsidig användning av den. Samlingarna ska bli en genuin styrka för museet och vara en viktig delfaktor när det gäller att skapa museets profil.

En stor del av museets anslag går till underhåll av lokaler och fastigheter. Ändå är de resurser som museet ofta endast i begränsad mån kan påverka. I sin nuvarande form är museiverksamheten huvudsakligen förknippad med byggnader eller lokaler. För några museer är byggnaden en speciell hörnsten för dess identitet. Det är viktigt att lokaler och fastigheter betraktas som resurser och att man innovativt, effektivt och hållbart försöker ta deras möjligheter tillvara.

Anskaffning och skötsel av museets ekonomiska resurser kräver kompetens och tidsmässiga insatser av museet. Ett ekonomiskt betraktelsesätt innebär en disciplinerad tillsyn av kostnader och utgifter och kritiskt övervägande av hur resurserna ska allokteras i relation till museets målsättningar. Därutöver måste man söka nya inkomstkällor via såväl nya finansieringskällor som avgiftsbelagda tjänster. Utöver anslagen och avkastningen från den egna verksamheten framhävs även den ekonomiska kompetensen som en resurs för museet.

Samlingar

Diskutera:

Hur fungerar samlingarna som en resurs för museet?

Hur bra fungerar samlingsprocesserna vid museet?

Hurdana länkar finns det mellan samlingarna och de övriga museifunktionerna och hur stödjer samlingarna serviceproduktionen?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet känner till sina samlingar och sin samlingshistoria.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Samlingen stödjer museets profil och identitet.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet har en samlingspolicy där prioriteringen av samlingar och avskrivningspolicyn fastställs.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Skötseln av de prioriterade samlingarna är på en god nivå.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Utökandet av samlingarna är motiverat i relation till museets innehållsmässiga tyngdpunkter och de gemensamma riktlinjerna inom branschen, till exempel den riksomfattande arbetsfördelningen när det gäller insamlingsarbete.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museets samlingsprocesser är fungerande och smidiga.

1 2 3 4 5 inget svar

7. Katalogisering och digitalisering sker målmedvetet såväl kvantitativt som kvalitativt (jfr standarderna inom branschen).

1 2 3 4 5 inget svar

8. Samlingarna är lätta att använda och de används aktivt.

1 2 3 4 5 inget svar

9. Kraven på hållbar utveckling är av stor betydelse i planer och lösningar som gäller museets samlingar.

1 2 3 4 5 inget svar

Information

Diskutera:

Hur sköter ni om hanteringen, tillgängligheten och användbarheten av informationen om museets innehåll och verksamhet?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet identifierar, upprätthåller och utvecklar systematiskt sina fysiska och digitala informationsresurser.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet har ändamålsenliga datasystem och system för samlingshantering som stödjer verksamheten till sitt förfogande.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet har planerat och genomför säker förvaring av digitalt material.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museet öppnar och distribuerar sina informationsresurser planenligt.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet deltar i samarbetet (t.ex. Finna eller Europeana) som stödjer principen om öppen information och materialens tillgänglighet.

1 2 3 4 5 inget svar

Lokaler och fastigheter

Diskutera:

Hur lämpar sig museets lokaler och fastigheter för museets verksamhet?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museets lokaler och fastigheter lämpar sig för museets verksamhet och stödjer genomförandet av museets mål.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museets lokaler och fastigheter används effektivt (bl.a. nyttjandegraden).

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museets lokaler och fastigheter är flexibla och kan användas i olika syften.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museets lokaler och fastigheter lämpar sig för olika användares och kunders behov.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Lokal- och fastighetskostnaderna kan kontrolleras.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museet betonar hållbar utveckling i planeringen och lösningarna som gäller dess lokaler och fastigheter.

1 2 3 4 5 inget svar

Ekonomi

Diskutera:

Hurdant är förhållandet mellan verksamheten och ekonomin vid museet?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet genomför budgetering och ekonomiförvaltning som stödjer uppnåendet av de strategiska målen.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet har tillräckligt med ekonomisk kompetens.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet utvecklar sin utgifts- och kostnadsstruktur i en mera flexibel riktning.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museets ekonomiförvaltning är tidsenlig och ekonomiuppföljningen sker i realtid.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museets ekonomi är genomskinlig och nyckelpersonerna (bl.a. chefer, förtroendevalda) vet hur inkomsterna och utgifterna byggs upp.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Ekonomiförvaltningens system är smidiga.

1 2 3 4 5 inget svar

7. Det finns tillräckliga bestämmelser om användningen av museets medel och övervakningen av ekonomin har ordnats så att den förebygger missbruk.

1 2 3 4 5 inget svar

Affärsverksamhet och medelanskaffning

Diskutera:

Hurdana möjligheter har museet att utöva affärsverksamhet och flexibel medelanskaffning?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet har fastställt målen för sin medelanskaffning och uppnåendet av målen följs upp.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet följer upp produktionskostnaderna för produkter och tjänster och granskar dem i relation till de erhållna inkomsterna (bidragskalkylering).

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet har kartlagt nya finansieringsmodeller.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museets affärsverksamhet och medelanskaffning är ekonomiskt lönsam.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet för en fungerande dialog med sina finansiärer.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museet känner till och kan utnyttja olika kanaler för att få projektfinansiering.

1 2 3 4 5 inget svar

7. Museets förvaltningskompetens gör det lätt att genomföra projekt.

1 2 3 4 5 inget svar

Kompetens och verksamhetssätt

Museets kritiska kompetens är i synnerhet den kompetens som behövs för att uppnå de uppsatta målen. Med andra ord är det den kompetens som hjälper museet att vara framgångsrikt på längre sikt i förhållande till sina mål. Därför borde den kritiska kompetensen identifieras redan när museets profil fastställs och mål sätts upp. Även om kompetensen är förknippad med personer, gör arbetets mångformighet att kritiska kompetenser i regel är summan av olika individers kompetenser. Därmed måste man i museiarbetet planerligt och omfattande utveckla såväl individernas färdigheter som samarbetsätten och -kulturen.

En kompetent personal som mår bra är avgörande för museets framgång. Bestående och långvariga effekter uppnås sällan utan arbetsglädje, utan att man ser till att personalen orkar i arbetet och utan gott ledarskap. Hörnstenarna i en människocentrerad verksamhetskultur är en öppen arbetsgemenskap, förtroende, växelverkan och gemensamt ansvarstagande.

Utveckling och förnyelse av verksamheten är bestående delar av allt och allas arbete, inte några separata projekt eller skeden. För att museet ska kunna ta vara på möjligheterna i verksamhetsmiljön ska det sträva efter förändring och vilja förändras. Verksamheten kräver mer flexibilitet och smidighet. Kravet gäller såväl verksamhetssätten, verksamhetskulturen, budgeten som organisationen. Därutöver kräver reformeringen att människor uppmuntras till att ta initiativ och producera och testa nya idéer.

Organisationen och processerna borde stödja uppnåendet av målen och samarbetet. Därför är det meningsfullt att först fundera på vilket målet för museets verksamhet är, hurdana effekter det eftersträvar och hurdana tjänster det producerar. Först därefter lönar det sig att reflektera över en hurdan organisationsstruktur, hurdana processer och en hurdan arbetsfördelning som bäst kunde stödja helheten. Strukturen borde därmed följa strategin, inte tvärtom.

Kompetens vid museet

Diskutera:

Vad är museets kärnkompetens och hur utvecklas den?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Personalens kompetens motsvarar museets profil och strategiska mål.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet har identifierat den för verksamheten kritiska kompetensen samt kompetensen som kan köpas utifrån.

1 2 3 4 5 inget svar

3. I arbetsgemenskapen diskuteras konstruktivt även de kompetensområden som saknas och hur de kan utvecklas.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Rekryteringen sker planenligt och bygger på museets profil och strategi.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Personalens kompetens utvecklas och distribueras utifrån de strategiska målen.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museet stödjer personalens utvecklings- och tillväxtstigar (t.ex. arbets- och uppgiftsrotation, fortbildning och kompletterande utbildning, vertikal och horisontell karriärutveckling).

1 2 3 4 5 inget svar

7. Med personalen förs personliga mål- och utvecklingssamtal under vilka man sätter upp mål för arbetet, utvärderar personens prestation, ger respons och kommer överens om kompetensutvecklingen.

1 2 3 4 5 inget svar

Personalens välbefinnande

Diskutera:

Med vilka konkreta åtgärder stöds personalens välbefinnande vid museet?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet satsar systematiskt på välbefinnandet och orkandet i arbetet i samarbete med personalen.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Personalens uppgifter och arbetsbeskrivningar är tydliga och upplevs som meningsfulla och fungerande.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Problem åtgärdas förutseende och diskuteras konstruktivt i arbetsgemenskapen.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Personalen upplever att belöningen sker på tydliga och rättvisa grunder.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Personalen upplever att ledningen och arbetsgemenskapen är jämlika och rättvisa.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museet ser till de visstidsanställdas, den hyrda arbetskraftens och volontärernas välbefinnande och att de integreras i arbetsgemenskapen.

1 2 3 4 5 inget svar

Gemensamma mål och växelverkan

Diskutera:

Hurdana värden har museet och hur upplever ni museets verksamhetskultur?

Hur tar sig museets värden till uttryck i vardagen?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museets ledning och arbetsledare arbetar i enlighet med de gemensamma målen och värdena.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet leds på ett interaktivt och möjliggörande sätt.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museets verksamhet bygger på samarbete och hela personalen tar ansvar för museets gemensamma mål.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museets verksamhetskultur bygger på öppenhet och förtroende.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Vid museet utvärderas arbetsresultaten tillsammans, man ger och tar emot respons samt gläder sig över när man lyckas.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Det interna informationsutbytet på museet fungerar.

1 2 3 4 5 inget svar

Visionärskap, flexibilitet och smidighet

Diskutera:

Hurdan är utvecklingskulturen på museet och hur förhåller man sig till framtiden?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet har förbundit sig till en fortlöpande utveckling som är en del av allas arbete.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet delar med sig av och söker efter goda verksamhetssätt och kompetens såväl i hemlandet som internationellt.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet värdesätter initiativtagande och kreativa idéer.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museet erbjuder möjligheter till brainstorming av synpunkter och idéer både när det gäller att uppnå de strategiska målen och att utveckla verksamheten och tjänsterna.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet kan ifrågasätta sina verksamhetssätt och attityder och är genuint beredd att ändra på dem.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museet kan ta risker och fatta snabba beslut vid behov.

1 2 3 4 5 inget svar

7. Museet utvecklar sin verksamhet och sina tjänster genom försök. Det är också tillåtet att misslyckas.

1 2 3 4 5 inget svar

Organisationen och processerna

Diskutera:

Vad främjar respektive hindrar museets organisationsstruktur?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Organisationen och dess struktur stödjer utvecklingen av museets verksamhet och uppnåendet av de strategiska målen.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museets organisation och processer stödjer kundinriktad produktion och utveckling av tjänster.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museipersonalen utvärderar processerna och arbetsmetoderna och utvecklar dem tillsammans.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museet satsar på både hela museets gemensamma processer och processer som överskrider organisationsgränser.

1 2 3 4 5 inget svar

Museet idag

För att man genom museiarbete kan åstadkomma långvariga effekter över generationer ska betydelsen av kulturarvet och konsten vara närvarande i människornas liv idag. Det är viktigt att museets tjänster är av genuin betydelse för dagens människor och hela samhället. Serviceperspektivet borde också vara en del av all museiverksamhet och tjänsterna borde generera de effekter som museet eftersträvar med sin verksamhet. Kärnfrågorna lyder: åstadkommer man de önskade effekterna med museets tjänster och bygger museets serviceutbud på medvetna val?

Människornas allt mångformigare behov innebär en utmaning för serviceleverantörerna. Tjänsterna förväntas vara alltmer individuella och valfriheten större. Å andra sidan är människorna och de omgivande samfunden alltmer beredda och villiga att påverka planeringen och genomförandet av tjänster som riktas till dem. Det lönar sig också för museerna att engagera kunderna, publikerna och samfunden i tjänsteutvecklingen och erbjuda olika slags kanaler för deltagande. Genuin växelverkan och genuint samarbete erbjuder museet en möjlighet att förstå människornas behov och roller på ett djupare plan. I bästa fall kan man tillsammans komma med idéer om nya museitjänster och börja från början. Det finns många engagerande metoder och arbetssätt och det lönar sig att variera dem enligt behov och mål.

Museerna är av tradition mycket platsorienterade, men måste kunden alltid komma till museet? Kan man utveckla tjänster utanför museets väggar där människorna redan befinner sig? Vid sidan om den fysiska platsen finns det i dag en onlinevärld och i framtiden kommer betydelsen av digitala upplevelser och interaktion att öka ytterligare. Att producera tjänster på webben kommer att utgöra kärnan även i museiarbetet. Öppen information och att bygga ut museilokalerna i digitala miljöer kräver att museerna är villiga att dela med sig av expertis och bli en del av en ny verksamhetskultur.

Tjänsteutbud

Diskutera:

Vilka är museets viktigaste tjänster i dagens läge och vilka är deras viktigaste målgrupper?

Har museets personal en gemensam åsikt om vilka museets tjänster är?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet betraktar hela sin verksamhet som tjänster som är till nytta för kunderna, de omgivande samfundet och samhället.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museets tjänsteutbud bygger på strategiska val.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museets serviceutbud har definierats och motiverats ur kundperspektivet.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Personer som arbetar i olika uppgifter på museet kan identifiera hur deras arbete anknyter till museets tjänster.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet deltar i aktuella diskussioner med sitt programutbud och andra innehåll.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museet utvecklar och erbjuder sina tjänster utanför verksamhetslokalerna, till exempel på webben eller i andra miljöer.

1 2 3 4 5 inget svar

7. Museet samlar in information om användningen av sina material och tjänster på webben och utnyttjar den i utvecklingsarbetet.

1 2 3 4 5 inget svar

Roll som möjliggörare

Diskutera:

Hurdana roller har kunderna, de omgivande samfunden och partnerna vid utvecklingen av museets verksamhet och tjänster?

Vilken betydelse har kunderna, de omgivande samfunden och partnerna för museet när det gäller att utveckla verksamheten och tjänsterna?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet utvecklar verksamhetsmodeller som förbättrar kundernas, publikernas och de omgivande samfundens möjligheter att delta i verksamheten.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet erbjuder fysiska och digitala rum och plattformar för möten och interaktion.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet erbjuder en interaktiv inlärningsmiljö.

1 2 3 4 5 inget svar

4. I museets verksamhet ingår en möjlighet att genomföra och producera tjänster på de omgivande samfundens initiativ och tillsammans med dem.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet är berett att utvärdera sin verksamhet tillsammans med sina kunder och ändra sina verksamhets sätt i enlighet med det.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museet främjar genom sin verksamhet att medborgarna på eget initiativ värnar om kultur- och naturarvet.

1 2 3 4 5 inget svar

Tjänsternas tillgänglighet

Diskutera:

Hur beaktar museet tillgängligheten inom de olika delområdena av sin verksamhet?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museets information når kunderna (olika kanaler och olika språk, även lättläst och teckenspråk, webbtjänsternas tillgänglighet, tydlighet m.m.).

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet beaktar låginkomsttagare och familjer inom sina tjänster (gratis inträde och tjänster, förmånlighet, graderade priser)

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet ser till att dess verksamhet är engagerande, lättillgänglig och når olika kunder och publikgrupper.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museets områden och lokaler är tillgängliga.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museets informationsinnehåll har förverkligats så att de kan upplevas med olika sinnen.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museets innehåll återspeglar många slags tolkningar av historien och nutiden. Tolkningarna och valen motiveras öppet.

1 2 3 4 5 inget svar

Öppnande och distribuering

Diskutera:

Hurdana erfarenheter har museet av att öppna och distribuera information och material?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet har fastställt sin roll och sina möjligheter att distribuera och öppna material, information och innehåll.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet har satt upp målsättningar och utarbetat en plan för att distribuera och öppna material, information och innehåll.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Kunderna och de omgivande samfunden kan delta i berikandet av museets material och innehåll.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museet uppmuntrar till mångsidigt utnyttjande och mångsidig användning av material.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet samarbetar med omgivande samfund när det gäller att distribuera information.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museet följer upp och analyserar användningen av sina material och identifierar användningsbehov.

1 2 3 4 5 inget svar

Museet på lång sikt

Museer är minnesorganisationer vars arbete bär genom generationer. Genom att aktivt verka i samhället och i växelverkan med omgivande samfund strävar museerna efter att identifiera fenomen som är betydelsefulla för människorna i dag. Å andra sidan bygger museerna också sin verksamhet på minnen som gångna generationer har samlat och sparat. Målet är att lämna efter sig ett starkt och mångsidigt kulturellt kapital som även kommande generationer kan hämta något ur. Museernas etiska ansvar sträcker sig till såväl nuvarande, kommande som gångna generationer.

Arbetets långsiktiga karaktär kräver att museerna noggrant lyssnar på dagens människor men gör också att de inte alltid med säkerhet kan identifiera framtida kunders behov. Vad borde man spara från denna tid? Vad är värt att värna om i vår miljö? Skaffar man sådana verk eller föremål som man i framtiden anser vara värda att skaffa? Museerna är ofrånkomligen sin tids fångar.

Genom god planering, förståelse för tidsmässiga förändringstrender och ett självkritiskt grepp kan museerna emellertid identifiera och välja ut verksamhetsmodeller som bär in i framtiden. Ett långsiktigt museum bär sitt ansvar inom till exempel konstens, forskningens och kulturens sektorer där resultaten blir till efter flera decenniers arbete.

Museerna påverkar inom utvalda samhällssektorer där deras arbete tar sig till uttryck både i dag och i längden. En del av museerna är aktivare inom välbefinnandesektorn, en del igen inom undervisnings- eller turismsektorn. Några museer satsar på att öka sin regions dragningskraft både som boendemiljö och som arbetsmiljö. I detta arbete betonas samarbete över sektorsgränserna. Museernas styrka är att de har potential att vara verksamma inom nästan vilket område i samhället som helst. Det är dock viktigt att man gör medvetna val.

Även om en stor del av museiarbetet är långsiktigt, utvecklas verksamheten alltid i nuet. Även långsiktigt museiarbete ska utvärderas kritiskt och man ska överväga dess ändringsbehov. Inte heller museets grundläggande verksamhet utförs någonsin endast för verksamhetens skull. Museiarbetet betjänar alltid människor såväl i nuet som i framtiden, och därför ska man utvärdera effekterna också med tanke på kommande och gångna generationer.

Museet som samhällets minne

Diskutera:

Vilka särdrag har museet som minnesorganisation och hurdan är dess roll i samhället?

Hur syns det arbete som museet gör idag i samhället om 50 år?

Vilka är museets kunder på lång sikt?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet har en tydlig roll och uppgift som samhällets minne.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet utvecklar aktivt olika sätt på vilka dess samlingar och informationsresurser kan ha inflytande på människors liv.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet utvärderar betydelsen och värdet av sina samlingar och informationsresurser tillsammans med omgivande samfund.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museets samlingar och informationsresurser återspeglar samhällets mångformighet.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet gör fenomenbaserat dokumentations-, samlings- och forskningsarbete tillsammans med sina omgivande samfund.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museet erbjuder aktivt sina material för utnyttjande och återanvändning.

1 2 3 4 5 inget svar

7. Museet möjliggör genom sin verksamhet möten mellan olika generationer och kulturer samt utbyte av erfarenheter.

1 2 3 4 5 inget svar

8. Museet verkar för ökad öppenhet och tolerans genom sin verksamhet.

1 2 3 4 5 inget svar

Museet som kultur- och naturmiljöaktör

Diskutera:

Hurdan roll har museet som kultur- och naturmiljöaktör? På vilket sätt kan det påverka?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet har identifierat och klargjort sin roll som en aktör som värnar om kultur- och naturmiljön.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet främjar uppkomsten och bevarandet av en god miljö.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet förstärker människors möjligheter att själva kunna värna om kultur- och naturmiljöer.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museet erbjuder ett aktivt forum för reflektioner kring kultur- och naturmiljöers värden och betydelser.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet utvecklar olika sätt att värna om kultur- och naturmiljön i samarbete med sina partners.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museet har en stark och aktiv roll som kultur- och naturmiljöfostrare.

1 2 3 4 5 inget svar

Museet som aktör inom konst- och kultursektorn

Diskutera:

Hurdan aktör är museet inom konst- eller kultursektorn inom det egna specialområdet?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet har identifierat och klargjort sin roll som aktör inom konst- och kultursektorn.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet främjar genom sin verksamhet konst- och kultursektorns mångfald och livskraft.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet förstärker växelverkan mellan konst- och kultursektorn, omgivande samfund och publik.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museet är en rättvis partner inom konst- och kultursektorn (t.ex. genom utställningsersättningar).

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet har en stark och aktiv roll som konst- och kulturarvsfostrare.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Museet erbjuder ett aktivt forum för reflektioner kring konstens och kulturarvets betydelser.

1 2 3 4 5 inget svar

Museet som aktör inom forskningssektorn och som kunskapsproducent

Diskutera:

Hurdan roll har museet som aktör inom forskningssektorn?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet har fastställt och tydligt avgränsat sin forskningsprofil eller sin roll som möjliggör forskning.

1 2 3 4 5 inget svar

2. Museet bildar aktivt nätverk inom vetenskapssektorn.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet samarbetar med forskarna inom vetenskapssektorn när det gäller att producera och förmedla information.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museet erbjuder sina samlingsuppgifter och forskningsmaterial så att de kan utnyttjas på olika sätt även elektroniskt (till exempel via Finna eller Europeana).

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet erbjuder forskare möjlighet att komma åt samlingar och material.

1 2 3 4 5 inget svar

6. Forskningen som museet gör utnyttjas i samhället.

1 2 3 4 5 inget svar

Museet som påverkare inom övriga samhällssektorer

Diskutera:

Inom vilka andra samhällssektorer strävar museet efter effekter på lång sikt?

Hur förbättrar museet människors livskvalitet?

Bedöm museets prestation utifrån diskussionen:

1. Museet har identifierat och klargjort sin roll inom de utvalda sektorerna.

1 2 3 4 5 inget svar

2. I museets planer inkluderas mål man vill påverka från de utvalda sektorerna.

1 2 3 4 5 inget svar

3. Museet knyter partnerskap och bildar nätverk med aktörer inom viktiga sektorer.

1 2 3 4 5 inget svar

4. Museet är med och påverkar aktivt aktörer inom de utvalda sektorerna.

1 2 3 4 5 inget svar

5. Museet erbjuder tjänster och genomför ett planerligt program inom de utvalda sektorerna.

1 2 3 4 5 inget svar